

PŘÍBĚH O DVEŘÍCH

an Utterson byl právník drsných rysů, které nikdy nerozzářil úsměv: chladný, odtažitý a v hovoru rozpačitý, zpátečnických názorů, štlíhlý, vytáhlý a nezáživný suchar, a přesto jakýmsi zvláštním způsobem roztomilý. Když se scházel s přáteli a pokud mu bylo víno po chuti, vyzářovalo z jeho očí cosi neobyčejně lidského; cosi, co si nikdy neproklestilo cestu do jeho vět, ale co se projevovalo nejenom v oněch mlčenlivých symbolech nasycené tváře, nýbrž daleko častěji a hlasitěji i v činech provázejících jeho život. Sám k sobě byl přísný; o samotě pil džin, aby potlačil svou zálibu ve víně, a přestože choval v oblibě divadlo, již dvacet let práh žádného divadelního domu nepřekročil. S ostatními však jednal s obdivuhodnou snášenlivostí; občas takřka závistivě kroutil hlavou nad tím, jak velké množství lihovin je zapleteno v lidských pochybeních, a i v případě těch nejzazších krajností spíše pomáhal, než aby zavrhoval.

„Přikláním se ke Kainovu kacířství,“ říkával svérázně. „Do náruče Dáblovy nechávám své bližní vejít po svém vlastním způsobu.“ Z tohoto hlediska se nezřídka těšil onomu štěstí být tím posledním váženým známým a příznivým vlivem v životě

upadajících. A jestliže tito lidé zavítali do jeho komnat, neodrážel se v jeho vystupování vůči nim ani sebematnější stín změny.

Pro pana Uttersona to bezpochyby nebylo nic těžkého, neboť byl i za těch nejpříznivějších okolností zdrženlivý, a dokonce i jeho přátelství jako by mělo kořeny v podobné laskavé všeobíjivosti. Přijmout svůj kruh přátel již dokončený z rukou příležitosti je známkou skromného člověka, a právě to měl právník ve zvyku. Přátele si vybíral mezi vlastní krví nebo z řad těch, které znal nejdéle. Jeho náklonnost časem vzrůstala jako břečtan, aniž by si ji její cíl musel nějak zasloužit. Takové povahy bylo patrně i jeho pouto ke vzdálenému příbuznému panu Richardu Enfieldovi, který byl ve městě nadmíru dobře znám. Mnozí nedokázali pochopit, co na sobě ti dva vidí a co spolu mohou mít společného. Podle těch, kdo je v neděli potkávali na procházce, spolu vůbec nemluvili, vyhlíželi mimořádně otupěle a nečekané zjevení přítele vítali se zjevnou úlevou. Navzdory tomu přikládali svým výletům nezměrnou váhu, pokládali je za vrcholný klenot každého týdne, a aby si je mohli nerušeně vychutnat, odkládali stranou nikoliv jen příležitosti k pobavení, ale i volání svých živností.

Jedna takováto procházka je čistou náhodou zavedla do postranní ulice v rušné londýnské čtvrti. Ulička to byla úzká a takříkajíc tichá, avšak v pracovních dnech se v ní čile kupčilo. Jejím obyvatelům se podle všeho dařilo, přesto řevnivě doufali, že se jim bude dařit ještě lépe, a koketně vystavovali hojnost svých výtobytků na odiv, takže z výloh jejich obchůdků vyzářoval nádech pozvání, jako by to nebyly výlohy, ale řada usměvavých prodavaček. Dokonce i nyní, v neděli, kdy ulice ty třpytnější ze svých půvabů zahalila a téměř nikdo jí neprocházel, planula ve srovnání s okolní zanedbanou čtvrtí jako lesní požár a její nedávno natřené okenice, naleštěná mosaz

a celkově čisté a veselé vzezření okamžitě upoutaly a potěšily oko procházejících.

Dva vchody od jednoho rohu, východním směrem po levici, byl zástup krámků přerušen vstupem na dvůr a právě v tomto místě vrážel do ulice své průčelí poněkud zlověstně vyhlížející kvádrový dům. Měl dvě poschodí a žádná okna, nic než dveře v přízemí a slepá fasáda podivně zbarvené zdi v prvním patře, a každý jeho rys vykazoval stopy vleklého a mrzkého zanedbávání. Dveře, neopatřené zvonkem či klepátkem, byly zpuchřelé a ušpiněné a v jejich výklenku se krčili vandráci škrtaující zá-palkami o výplň. Na schůdcích si hrály děti. Nějaký školák si na ozdobné římsě domu patrně vyzkoušel svůj nůž a zdálo se, že už skoro celé jedno pokolení se nikdo ani letmo nepokusil tyto náhodné návštěvníky od budovy odehnat nebo výsledky jejich pustošení alespoň napravit.

Pan Enfield a právník kráčeli po opačné straně uličky, ale když dorazili na úroveň dveří, páně Uttersonův přítel zvedl hůl a ukázal na ně.

„Všiml jste si jich někdy?“ zeptal se, a když jeho společník přitakal, pokračoval: „V mé hlavě jsou spjaty s jedním převelice zvláštním příběhem.“

„Opravdu?“ poznamenal pan Utterson mírně pozměněným hlasem. „A jakýmpak?“

„Nuže, bylo to takhle,“ odvětil pan Enfield. „Jednoho temného zimního rána jsem se ve tři hodiny po půlnoci vracel z místa na samém konci světa. Cesta mne zavedla do jisté části města, kde nebylo k vidění málem nic jiného než lampy. Ulice za ulicí a všichni spali – ulice za ulicí, všechny lampy rozžehnuté jako při průvodu a všude vyliďněno jako v kostele –, až jsem dospěl do onoho stavu myslí, kdy člověk tolik naslouchá a naslouchá, že nakonec začne toužit po tom, aby spatřil strážníka.“

Zničehonic jsem zahlédl dvě postavy: mužíka, který soustředěně dusal směrem na východ, a přibližně osmileté nebo desetileté děvče, které ze všech sil uhánělo po příčné ulici. No, pane, ti dva do sebe na rohu přirozeně vrazili a právě tehdy se odehrála ta skutečně příšerná část mého vyprávění. Ten člověk totiž na to děcko nevzrušeně dupnul a nechal je ležet na zemi a křičet. Takhle když vám to vykládám, nezní to nijak zle, ale pohled to byl strašlivý. Jako by to ani nebyl muž, nýbrž nějaký zatracený kolos. Vykřikl jsem, přidal jsem do kroku, popadl jsem toho džentlmena za límec a přivedl jsem ho zpět k tomu místu, kde se kolem řvoucího děcka už stačil shromáždit početný hlouček přihlížejících. Muž byl rozvážený a nevzpíral se, vrhl na mne však tak ošklivý pohled, že jsem se zpotil jako po dlouhém běhu. Ti, kdo se kolem děvčete vyrojili, byli jejími příbuznými. Brzy se objevil i lékař, pro nějž dal kdosi poslat. Podle toho felčara na tom děcko nebylo zle, jenom se vyděsilo. Člověk by očekával, že tím ta věc skončí, došlo ale ještě k něčemu zvláštnímu. Ten džentlmen se mi od prvního okamžiku hnusil a stejný postoj k němu zaujali i příbuzní, což bylo jen pochopitelné. Doktorova odezva mne však zaskočila. Byl to běžný sucharský apatykář, nevyznačující se kdovíjak mimořádným věkem nebo barvou pleti, se silným skotským přízvukem, citlivý stejně jako dudy. No, pane, a stejně se to s ním mělo jako s námi ostatními; kdykoliv se na mého vězně podíval, udělalo se mu zle a zbledl touhou ho zabít. Věděl jsem, co se mu honí hlavou, a on věděl, co se hlavou honí mně. Jelikož však vražda byla naprosto nepřijatelná, udělali jsme druhou nejlepší věc, jakou jsme udělat mohli – pověděli jsme tomu člověku, že z té záležitosti můžeme udělat hrozný skandál a že se jeho špatná pověst bude proslýchat z jednoho konce Londýna na druhý. Má-li přítele nebo dobré jméno, postaráme se, aby o ně přišel. A zatímco

jsme do něj celou tu dobu hučeli, drželi jsme od něj přítomné ženy, jak nejdál jsme dovedli. Byly divoké jako harpyje. Nikdy v životě jsem neviděl kruh natolik nenávislných tváří. A on stál uprostřed toho všeho a v jeho obličejí se zračila jakási temná, posměšná rozvaha. Byl vyděšený, to mi bylo jasné, přesto se však, pane, nadlidsky ovládal. ‚Rozhodnete-li se z této nehody udělat veřejnou záležitost,‘ řekl, ‚nemám se samozřejmě jak bránit. Každý džentlmen si zajisté přeje se scénám pokud možno vyhnout,‘ dodal. ‚Řekněte si cenu.‘ Oškubali jsme ho o sto liber pro rodinu toho dítěte. Očividně chtěl handrkování protahovat, jenže z té naší bandy vyzařovalo cosi, co pro něj značilo potíže, a tak raději konečně vyrazil. Dalším krokem bylo z něj ty peníze dostat. A kam si myslíte, že nás zavedl? Přímo k tomuto domu. Vytáhl klíč, vešel dovnitř a zanedlouho se vrátil s deseti librami ve zlatě a šekem na nedoplatek, splatným jeho držiteli a podepsaným jménem, které nesmím prozradit, ačkoliv se jedná o jeden z ústředních bodů mého příběhu. Řeknu vám aspoň to, že jméno toho člověka je dobře známé a často zmiňované v tisku. Vystavená částka byla vysoká, ale jestliže byl ten podpis pravý, pak měl šek cenu mnohem větší. Dovolil jsem si toho džentlmena upozornit, že se mi celá ta věc zdá podvržená a že lidé obvykle nevcházejí do domu ve čtyři ráno sklepními dvířky a nevracejí se s cizím šekem vypsáným skoro na sto liber. Jeho to ale v nejmenším nevyvedlo z míry, naopak se mi vysmál. ‚Jen se upokojte,‘ řekl. ‚Zůstanu s vámi, dokud banky neotevřou, a sám ten šek vyberu.‘ Odešli jsme tedy – doktor, otec dítěte, náš přítel a já – a zbytek noci jsme strávili v mých komnatách. Druhý den ráno jsme po snídani jako jeden muž zamířili do banky. Osobně jsem šek předložil a úředníkovi jsem oznámil, že mám všechny důvody domnívat se, že se jedná o padělek. Tak tomu však nebylo. Ten šek byl pravý.“

„Ale, ale,“ poznamenal pan Utterson.

„Byl jsem stejného mínění,“ řekl pan Enfield. „Ano, je to ošklivý příběh. Můj člověk byl totiž někým, s kým by si nikdo nepřál zaplést, vskutku zavrženíhodný muž. A ten, kdo šek vystavil, je učiněným vzorem všech ctností, oslavovaným mužem a jedním z vašich druhů (kvůli čemuž je to vlastně ještě horší), kteří zásadně dělají, co považují za správné. Patrně běželo o vydírání: ctihodný muž, který platí jako mourovatý za prohřešky mládí. Dům vydírání, tak tomu baráku s dveřmi říkám. Ani to však jako vysvětlení úplně nestačí, abyste věděli,“ dodal a s těmi slovy se jej zmocnila zádumčivá nálada.

Probral se z ní teprve tehdy, když se ho pan Utterson nečekaně otázel: „Nevíte, jestli tam výstavce toho šeku bydlí?“

„V téhle díře?“ opáčil pan Enfield. „Čirou náhodou jsem si ale všiml jeho adresy. Žije na jakémsi náměstí.“

„A vy jste se na ten... na ten dům s dveřmi nikoho nevyptával?“ zeptal se pan Utterson.

„Ne, pane. Potrpím si na zdrženlivost,“ ozvala se odpověď. „Můj nezvratný názor na kladení otázek zní, že příliš zavání posledním soudem. Položíte dotaz a je to, jako byste uvedl do pohybu kámen. Mlčky sedíte na vrcholu kopce, kámen se valí dolů a strhává s sebou další a náhle nějaký nezajímavý starý pták (ten poslední, na kterého byste kdy pomyslel) dostane ve své vlastní zahrádce ránu do hlavy a jeho rodinka si zničehonic musí změnit příjmení. Kdepak, pane, řídím se takovouto zásadou: čím podezřeleji něco vyhlíží, tím méně se vyptávám.“

„Velice užitečné pravidlo,“ řekl právník.

„Přesto jsem se o to místo zajímal,“ dodal pan Enfield. „Jako by to vůbec nebyl dům. Dvorní nevedou žádné jiné dveře a z těchto skoro nikdy nikdo nevychází, pouze jednou za čas onen džentlmen z mého příběhu. Z prvního patra vedou

do dvora tři okna, z přízemí žádné. Jsou neustále zavřená, ale čistá. A potom je tu ten komín, z něž se obvykle kouří, tudíž tam někdo určitě bydlí. Navzdory tomu si však nemohu být jistý, poněvadž budovy jsou na sebe na dvoře tolik namačkané, že je zatěžko určit, kde jedna končí a druhá začíná.“

Dvojice šla chvíli v tichosti dál. „Enfielde,“ řekl pan Utterson, „to vaše pravidlo je moc dobré.“

„Ano, také si myslím,“ opáčil Enfield.

„Přesto přese všechno,“ dodal právník, „bych se vás rád na něco zeptal: přál bych si znát jméno toho člověka, který poslal to dítě.“

„No,“ řekl pan Enfield. „Nevídím, jakou bych tím mohl napáchat škodu. Jmenoval se Hyde.“

„Hm,“ podotkl pan Utterson. „A jakýpak se zdá na pohled?“

„Není zrovna lehké ho popsat. Na jeho vzhledu je cosi v nepořádku, cosi popudlivého a vyloženě odpudivého. Nikdy dřív jsem nepotkal člověka, k němuž bych pociťoval natolik silnou nechuť, a přesto pro ni neumím nalézt příčinu. Nejspíš je na nějaké tělesné části znetvořený; působí výrazným dojmem znetvořenosti, neumím ale říct kde. Vypadá zcela výjimečně, a stejně nedokážu poukázat na nic, co by na něm bylo v nesouladu. Kdepak, pane, netuším, odkud na to jít; nevím, jak bych ho vylíčil. A kvůli nedostatečné paměti to není. Přisahám, že ho v duchu vidím, jako by stál přímo přede mnou.“

Pan Utterson šel nějakou chvíli mlčky, zjevně sklíčen úvahami.

„Jste si jistý, že použil klíč?“ otázal se nakonec.

„Můj drahý pane...“ spustil Enfield, překvapením neschoopen slova.

„Ano, já vím,“ pospíšil si Utterson. „Vím, že se vám to musí zdát zvláštní. Jenže neptám-li se vás na jméno oné druhé strany,

MC

je to pouze proto, že je již znám. Vaše vyprávění mne zasáhlo, Richarde. Pokud jste byl v jakémkoli bodě nepřesný, raději byste měl vše uvést na pravou míru.“

„Myslím, že jste mne v tomto ohledu už varoval,“ odsekl Uttersonův společník rozmrzele. „Byl jsem však až pedanticky přesný, jak tomu říkáte. Ten chlapík měl klíč, a co víc, pořád ho má. Ani ne před týdnem jsem viděl, jak jej užívá.“

Pan Utterson zhluboka vzdychl, neřekl ale jediného slova a jeho mladý přítel zanedlouho pokračoval. „Opět jsem se poučil, že je nejlepší nic neříkat,“ poznamenal. „Stydím se za svůj neukázněný jazyk. Slibme si, že o této záležitosti již nikdy nebudeme hovořit.“

„Z celého srdce vám to slibuji,“ pravil právník. „Podejme si na to ruce, Richarde.“